

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRA D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

**AVALUACIÓ I MILLORA DE LA COMPETÈNCIA
COMUNICATIVA I RELACIONAL DE L'ALUMNA DE
PRÀCTIQUES "EN L'ÀREA DE CIÈNCIES SOCIALS" DE
"PRIMER CURS DE PRIMÀRIA":
"AHIR, HUI, DEMÀ"**

Alumna: Andrea Sol Matamoros

Tutor: Fernando Doménech Betoret

Àrea de Coneixement: Psicologia evolutiva i de l'educació

Curs acadèmic: 2015/2016

ÍNDEX

RESUM/PARAULES CLAU - ABSTRACT/KEYWORDS.....	3
1.OBJECTIUS DEL TREBALL I BREU INTRODUCCIÓ.....	4
2. MARC TEÒRIC DE PARTIDA.	4
2.1. Les competències docents dels professors de primària del segle XXI.	4
3. CONTEXTUALITZACIÓ.	6
3.1. Característiques del centre	6
3.2. Descripció de la classe estudiada.	7
4. DISSENY I DESENVOLUPAMENT D'UNA UNITAT DIDÀCTICA.	8
4.1. Ubicació de la U.D en el programa de l'assignatura i la ubicació de les sessions a impartir en la unitat didàctica i curs.....	8
4.2. Disseny i estructura de les sessions de la U.D.	9
4.2.1 Objectius específics, continguts i avaluació de la U.D	9
4.2.2. Descripció de les activitats a realitzar en cada sessió i la seva implementació a l'aula.	10
4.3 . Desenvolupament i avaluació de la U D.	13
4.3.1 . Principis educatius que he tingut en compte per impartir la UD.....	13
4.3.2. Descripció dels instruments d'avaluació utilitzats i procés d'aplicació.....	16
5. RESULTATS, REFLEXIÓ I PROPOSTES DE MILLORA.	16
5.1. Resultats obtinguts.	16
5.2. Punts forts i punts febles detectats.....	18
5.3. Propostes de millora.	19
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	24
7. ANNEXOS.....	25
Annex nº1 Resultat de l'activitat dels arbres genealògics (alguns exemples).....	25
Annex nº2 Resultat de l'activitat dels dies de la setmana.....	26
Annex nº3 Model de la ruleta dels dies de la setmana (ahir, hui demà).	26
Annex nº4 Qüestionari per a avaluar la competència comunicativa i relacional del professor. 1a avaluadora (L.P.S).....	27
Annex nº5 Qüestionari per a avaluar la competència comunicativa i relacional del professor. 2a avaluadora (B.B.M)	33

RESUM

Una de les competències més importants a desenvolupar en el professorat actual és la de ser capaç de reflexionar i investigar sobre la pròpia pràctica docent.

L'objectiu d'aquest TFG, se centra en l'avaluació formativa del professorat, és a dir, orientada a millorar l'eficàcia de la pràctica docent, tractant d'identificar els elements que intervenen en la situació educativa. El qüestionari emprat, avalua la competència comunicativa i relacional, i serveix per a valorar el procés d'ensenyança- aprenentatge desenvolupat en una assignatura específica, en aquest cas, Ciències Socials, des del punt de vista de dues professores, la meua supervisora i la companya de pràctiques, el què permet contrastar la informació proporcionada pels docents respecte a uns mateixos referents.

El propòsit del treball és la millora de les competències esmentades anteriorment, implementada en el nivell educatiu de primer de Primària, basant-se en els punts forts i febles de la instrucció, detectats després de l'anàlisi de les dades i evidències extretes de la situació educativa real, per tal de proposar unes propostes de millora.

El resultat de la recerca sobre la situació educativa ha estat una sèrie de propostes totalment factibles i viables que, a més, van al desenvolupament professional. És imprescindible per a aquell professor que pretengui avaluar i ser reflexiu sobre la seva pròpia pràctica docent, per aconseguir una millora progressiva i contínua de la mateixa.

PARAULES CLAU: Avaluació, competència, pràctica docent, primària i proposta.

SUMMARY

One of the most important competences to develop for nowadays teachers is the one of being able to think and research about the actual docent practices.

The aim of this TFG is focused on the formative evaluation of the teachers, i.e., oriented to improve the efficiency of the docent practices, trying to identify the elements that take part in a real educational situation. The survey used evaluates the communicative and relational competence and is useful to assess the teaching-learning process developed in a specific module, in this case, Social Sciences, from the point of view of two teachers, my supervisor and my internship colleague, what permits to contrast the information given by the docents in respect to the same referents.

The purpose of the project is to improve the competences mentioned above, applied to the first course of Primary School level, focusing on the strong points and weak ones of the instruction, detected after the analysis of the data and the evidence taken from the real educational situation in order to suggest several ways to improving the method user.

The result of the research about the educational situation has been a series of improvements totally suitable and viable that, furthermore, are focused on professional development. It is indispensable for the teacher who pretends to evaluate and to be reflexive about his or her own docent practice in order to achieve a progressive and continuous improvement of the aforementioned practice.

KEYWORDS: Evaluation, competence, docent practice, primary and proposal.

1. OBJECTIUS DEL TREBALL I BREU INTRODUCCIÓ.

En aquest treball, partim de la premissa que, per ser un docent competent, és fonamental ser un bon comunicador i establir una bona relació entre professor – alumne. Una ensenyança eficaç requereix una adequada “competència comunicativa i relacional” en els professors i persegueix, com un objectiu bàsic, el desenvolupament i la millora d’aquestes habilitats per poder implementar les classes d’una forma ajustada al context educatiu.

L’objectiu principal d’aquest treball consisteix a realitzar una avaluació formativa de la competència comunicativa i relacional de la meua activitat docent en període de pràctiques, amb la finalitat de detectar els punts forts i febles amb l’ajuda del professor tutor i proposar les mesures de millora oportunes, orientades a esmenar les deficiències detectades. És important la reflexió de la mateixa pràctica educativa per a ajuda a desenvolupar unes pautes d’actuació.

Aquest treball està dirigit al desenvolupament professional. Amb ell es vol aconseguir una millora en les dues competències bàsiques (comunicativa i relacional) que tot professor de primària hauria de posseir per desenvolupar de manera eficient la seva acció docent.

La meua intervenció educativa és una gran oportunitat per a aplicar tots els coneixements adquirits i poder desenvolupar al màxim aquestes competències. Aquest període de pràctiques em brinda la possibilitat d’aplicar a l’aula tots aquells mètodes i principis educatius que m’han ensenyat durant l’etapa de formació teòrica a la universitat Jaume I.

En aquest treball faré una anàlisi i avaluació d’una de les unitats didàctiques que impartiré durant la meua experiència pràctica, de la qual partiré per realitzar la meua proposta de millora davant les deficiències en les competències nomenades anteriorment.

Si la comunicació i les relacions són essencial en qualsevol àmbit ho és més, si cap, en l’àmbit educatiu. En el procés d’aprenentatge, la relació professor – alumne, es requereix habilitats socials i comunicatives tant per les dues parts i és important valorar i analitzar aquest tipus de destresa, en concret, la del professor.

2. MARC TEÒRIC DE PARTIDA.

2.1. Les competències docents dels professors de primària del segle XXI.

Per a enfrontar els nous reptes que ens planteja el segle XXI es requereix un nou tipus de professor, per això, en l’actualitat se li està prestant una especial atenció a la formació del professorat. Han de formar, “a un profesorado que planifique con detenimiento, que delibere sobre

su actuación, que observe sistemáticamente las consecuencias de su docencia, que reflexione críticamente sobre las limitaciones de su contexto y que desarrolle una actitud investigadora” (Ferrer, 1999; Latorre, 2003).

“Donant èmfasis al procés de reflexionar sobre la pràctica educativa, se sabe que la reflexión conduce a una mejor acción docente y que el profesor reflexivo es un profesor más eficaz”(Doménech, 2012).

Tradicionalment, tota activitat professional, i per descomptat la dels professors, s’han avaluat de dues perspectives, o bé des de la seva conducta i destreses docents o des dels resultats del seu treball. No obstant això, “la calidad del proceso docente no puede ser valorada a partir de sus productos o resultados, como mucho estos datos aportarán información sobre su eficacia, pero no es una de sus características inherentes o definitorias” (Genovard, Castelló y Gotzens, 199).

Actualment, els professors són subjectes que realitzen les seves pròpies investigacions en el context de classe per a millorar les seves pràctiques i perfeccionar-se, allunyant-se de la investigació tradicional que pretenia la generalització dels resultats. “La investigació del professorat és una forma de conèixer el propi coneixement”, com assenyalen Marilyn Cochran-Smith i Susan L. Lytle (2002: 17 i 82). “Els estudis que s’han realitzat indiquen que, los profesores que investigan su propia práctica se muestran más satisfechos con su profesión, sobre todo porque la investigación les ayuda a comprender y transformar sus prácticas docentes” (Cochran-Smith y Lytle, 1993).

El professor del segle XXI ha de saber exercir aquelles competències bàsiques que provenen dels seus diferents rols. En aquest sentit, aquest treball se centra en el rol d’instructor, aquell que suposa dissenyar una unitat didàctica, implementar-la i avaluar les competències comunicatives i relacionals del docent. En conseqüència, reflexionar sobre el procés d’ensenyament/aprenentatge desenvolupat, i detectar els punts forts i febles amb el propòsit de corregir deficiències i proposar millores.

En aquest apartat, es focalitzarà l’atenció en aquestes dues competències docents fonamentals: la competència comunicativa i la competència relacional. “Todo profesor debe de ser ante todo un buen comunicador, porque para enseñar no basta con saber los contenidos de la asignatura sino saber comunicar dichos contenidos para que los estudiantes aprendan” (Doménech, 2011). I un altre aspecte important, és la claredat del missatge en la comunicació.

El lenguaje verbal y, sobre todo, el lenguaje no verbal reflejan muy bien el tipo de relación que vamos a establecer durante la comunicación. Es imposible no comunicar. Todo comportamiento tiene un valor comunicacional, todo lo que se haga tiene un valor de mensaje e implica comunicación. (Doménech, 2011)

La competència relacional és complementària a l'anterior, les dues competències són iguals de necessàries i importants per a implementar una assignatura específica en l'aula. "La competencia relacional del profesor determinará la calidad de las relaciones interpersonales que se establezcan en la situación educativa, y a su vez el aprendizaje de los estudiantes" (Doménech, 2011).

La organización del espacio, la dotación o selección de los materiales para el aprendizaje, la disposición o colocación de los materiales y la organización que se establezca para propósitos especiales [...] van a determinar el <<ambiente o entorno de aprendizaje>> creado en el aula. (Loughlin y Suina, 1997)

Al professorat se li atribueixen dos rols bàsics a l'aula, el rol d'instructor i el de gestor del grup-classe.

El primero se refiere a todo lo que el profesor hace para enseñar, mientras que el segundo se refiere a todo lo que el profesor hace para enseñar, mientras que el segundo se refiere a todo lo que el profesor hace para crear las condiciones necesarias [...] que le permitan enseñar de forma eficaz. (Doménech, 2011)

Així doncs, podríem dir que la competència comunicativa serveix per a poder fer eficaçment el rol d'instructor, en canvi, la competència relacional, per a exercir el rol de gestor de l'aula.

En resum, aquestes dues competències són fonamentals per a la implementació del disseny d'instrucció en l'aula i tenen influència en la satisfacció i el rendiment dels estudiants. Així doncs, "la competencia comunicativa y relacional deberían ser tenidas en cuenta de forma preferente en los programas de formación inicial del profesorado novel universitario" (Doménech, 2011).

3. CONTEXTUALITZACIÓ.

3.1. Característiques del centre.

La situació educativa objecte d'aquest estudi es desenvolupa en l'escola Bernat Artola, de caràcter públic, de Castelló situada al carrer Columbretes nº5, la qual rep el nom pel poeta castellonenc Bernat Artola Tomàs. Aquest és el creador del Pregó de les festes de la Magdalena.

Aquest col·legi és un centre públic amb la titularitat de Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Comunitat Valenciana. El centre està situat dins d'una zona de noves construccions i propera instal·lacions com la Piscina Provincial, l'Auditori, la Biblioteca municipal i el museu. Així doncs, pot disposar d'un nombrós pla d'activitats culturals pel seu alumnat. És un centre reconstruït fa 4 anys amb una infraestructura i unes dotacions materials i físiques excel·lents. L'escola es troba

ubicada enfront a un barri de nova creació on fa poc més de 9 anys el lloc ocupat per les habitatges actuals eren horts i camins rurals.

Les noves edificacions han portat al barri famílies d'un nivell socioeconòmic i cultural mitjà fet que és important en els moments de plantejar-se la realització de certes activitats. És una comunitat educativa amb una bona formació, respectuosa amb la resta i implicada en l'educació dels seus fills/es.

És un centre de dos línies d'immersió lingüística en valencià (PEV) encara que en educació infantil ja s'està aplicant el programa Plurilingüe d'Ensenyament en Valencià (PPEV). Està format per 6 unitats d'educació infantil i 12 d'educació primària. Al temps comptem amb una aula de Comunicació i Llenguatge, habilitada ja fa més de quatre cursos. El col·legi està compost d'un total de 68 professors i especialistes.

En l'estudi de l'ús de les llengües d'aquestes famílies s'observa com pràcticament la totalitat dels pares i mares entenen el valencià, el domini del castellà és complet i sols una minoria entén o fa ús, sigui oralment o per escrit, de l'anglès.

3.2. Descripció de la classe estudiada.

El curs en el qual he implementat la unitat didàctica, durant la meua estada en pràctiques del Grau d'Educació Primària, ha estat el primer curs de Primària de l'actual LOMCE, concretament la classe de primer A, línia valenciana.

El nombre d'alumnes de la classe és de 25, repartits en 10 nens i 15 nenes, un dels quals repeteix aquest curs. L'edat dels alumnes està compresa entre els sis i set anys, exceptuant l'alumnat repetidor que en farà vuit durant aquest curs escolar. Solament, hi ha un diagnòstic detectat dintre de l'aula: M.B.A, la qual presenta el síndrome de Prader- Willi.

Per una banda, hi ha varietat pel que fa a les nacionalitats i ètnies. La majoria de la classe són nens de la població. També hi ha un alumne de procedència àrab i una alumna ucraïnesa que són nascuts a la Comunitat valenciana. Hi ha un poc de dificultats pel que fa a la llengua amb la qual es porten a terme les classes (el valencià), ja que la majoria són castellanoparlants i tots segueixen la mateixa programació dintre de l'aula.

Per l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge el centre disposa d'unes hores de reforç per ajudar a adquirir els objectius mínims. Aquest reforç és impartit pel mateix professorat durant les sessions que no tenen docència a l'aula de tutoria. El professor adapta les activitats que realitza la resta de la classe per tal que els xiquets que realitzen recolzament fora de l'aula, així participen de l'explicació i la dinàmica de tota la classe però sempre sota la supervisió del mestre atenent a les seves necessitats educatives.

4. DISSENY I DESENVOLUPAMENT D'UNA UNITAT DIDÀCTICA.

4.1. Ubicació de la U.D en el programa de l'assignatura i la ubicació de les sessions a impartir en la unitat didàctica i curs.

Les sessions que vaig a desenvolupar formen part de la unitat didàctica anomenada “Ahir, Hui, demà”, concretament el tema cinc de l'assignatura de Ciències Socials que s'imparteix en primer de Primària, durant el segon trimestre del curs 2015/2016. Aquesta està programada per a impartir-la en quatre sessions de 45 minuts durant el mes de Març, concretament, els dies 16, 17, 23 i 24. Les sessions que jo vaig a realitzar corresponent a la 1^a/2^a/3^a/4ª sessió del tema. Les classes de Ciències Socials són en el següent horari: Dijous 11:00 – 11:15 Divendres 16:15 – 17:00.

L'objectiu d'un mestre és aconseguir que els seus alumnes obtinguin els millors resultats possibles en la seua educació. Per aquesta raó no podem deixar aquesta tasca en mans de la improvisació, l'educació requereix una planificació prèvia. L'elaboració de la programació didàctica d'aula porta un procés de reflexió global envers la realitat educativa i social de l'escola. Durant el procés de l'elaboració de la unitat didàctica, la meua tutora, em va donar una sèrie de recomanacions o suggeriments:

- Saber els coneixements previs de l'alumnat.
- Establir uns objectius clars que es volen aconseguir en cada sessió.
- Organitzar l'aula en funció de les necessitats, capacitats i característiques de l'alumnat.
- Prestar atenció a les necessitats i als interessos dels alumnes.
- Activitats motivadores, atractives i pròximes.
- Controlar el temps.
- Saber el material disponible i optimitzar els recursos.
- Valorar el procés d'ensenyança - aprenentatge.
- Actitud positiva envers cap als xiquets.
- Conèixer i utilitzar diferents metodologies didàctiques en funció dels objectius i el perfil de l'alumnat.
- Establir amb l'alumnat les normes i rutines a l'aula.

4.2. Disseny i estructura de les sessions de la U.D.

Aquest apartat del treball va dirigit a descriure l'actuació del professor a l'hora de programar i de dur a terme la instrucció a l'aula. Descriu de forma justificada i exemplificada totes aquelles decisions i actuacions per impartir docència durant el procés d'ensenyament/aprenentatge.

Per a la realització d'aquesta programació didàctica, s'ha tingut en compte la legislació vigent:

- LLEI ORGÀNICA 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.
- REIAL DECRET 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària.
- Projecte Curricular d'Etapa.
- Projecte Educatiu del Centre.

En el document, 30.12.2006 ES Diari Oficial de la Unió Europea L 394/13, es pretén que tots els alumnes adquireixin les competències bàsiques que els permetin aconseguir la seva realització personal, exercir la ciutadania activa, incorporar-se a la vida adulta de manera satisfactòria, desenvolupar un aprenentatge permanent al llarg de la vida i relacionar els aprenentatges per saber utilitzar-los quan els siguin necessaris en diferents situacions i contextos, inspirant les seves diferents decisions. En concret, en el marc de referència i mitjançant el desenvolupament de esta unitat didàctica es vol aconseguir les següents competències:

1. Comunicació lingüística.	4. Aprendre a aprendre.
2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.	5. Competències socials i cíviques.
3. Competència digital.	6. Sentit de la iniciativa i esperit d'empresa.
	7. Consciència i expressió culturals.

4.2.1 Objectius específics, continguts i avaluació de la U.D.

TAULA 1. Unitat didàctica de Ciències Socials.

TEMA 5: AHIR, HUI I DEMÀ	
Objectius didàctics	<p>En finalitzar aquesta unitat l'alumnat serà capaç de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seqüenciar esdeveniments de la vida personal usant nocions temporals bàsiques (abans, ara, després). - Comprendre el pas del temps en els éssers humans. - Conèixer les mesures bàsiques d'organització del temps (anys, mesos, setmanes, dies, hores). - Reconèixer el calendari com a element gràfic essencial per a organitzar el temps anual. - Conèixer les estacions que conformen un, la seqüència temporal i el seu inici. - Fer treballs individuals servint-se de diferents fonts d'informació.

Continguts didàctics	<ul style="list-style-type: none"> - El dia i la nit. - Ús i mesura del temps. Nocions bàsiques: abans, després, passat, present, futur, durada. - Unitats de mesura: dia, setmana, mes, any. - Les estacions de l'any - Esdeveniments del passat i del present.
Avaluació	<p>Plantejament de la realització de l'avaluació:</p> <p>De forma contínua, en els següents moments al llarg de la unitat didàctica:</p> <p><u>Avaluació inicial:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Serà el punt de partida i amb la qual podrem conèixer el nivell de coneixements previs de l'alumnat per actuar en conseqüència en desenvolupar l'acció educativa. - Es durà a terme mitjançant: <ul style="list-style-type: none"> • Preguntes inicials, fer un (brainstorming) per adequar el nivell de les explicacions als coneixements dels alumnes. <p><u>Avaluació processual o formativa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ens permet avaluar el procés d'ensenyament -aprenentatge, per poder regular i introduir els canvis necessaris, com per exemple en la metodologia utilitzada, per millorar el procés i valorar com anem aconseguint els objectius establerts. - Es durà a terme mitjançant: <ul style="list-style-type: none"> • Realització dels exercicis. <p><u>Avaluació final o sumativa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Amb la qual coneixerem la situació dels alumnes en finalitzar la unitat i podrem saber si han assolit els objectius que es proposaven, tenint en compte els criteris d'avaluació establerts en un inici. - Es durà a terme mitjançant: <ul style="list-style-type: none"> • Observació del treball, actitud i comportament. • Presentació de la llibreta. • Realització d'una prova escrita per competències sobre els continguts del tema, es puntua sobre 10.

4.2.2. Descripció de les activitats a realitzar en cada sessió i la seva implementació a l'aula.

Per al desenvolupament del tema Ahir, hui, demà, es van utilitzar quatre sessions de 45 minuts cadascuna. Durant el transcurs de les mateixes es van intentar posar en pràctica diverses eines metodològiques, el més diferents possibles entre si, pensant en la motivació i l'aprenentatge dels alumnes i fer agradable i atractiu el procés d'ensenyament/aprenentatge.

Les activitats didàctiques tenen el valor instrumental d'aconseguir els objectius educatius i competències plantejades al principi de la instrucció. La metodologia seleccionada per al

desenvolupament de la unitat va ser una mescla d'estil directiu amb estil de descobriment o guiat, complementat amb activitats d'assignació, d'ensenyament recíproc, cooperatives i activitats grupals. A més, es va utilitzar el comandament directe per proporcionar contingut teòric, acompanyat d'un feedback entre professor i alumnes per conèixer el seu estat d'atenció i enteniment, així com els seus interessos.

Para facilitar la instrucció i que els alumnes puguin seguir millor les explicacions, a l'hora d'estructurar temporalment cada sessió, segueixo sempre la seqüència següent:

1. Recordatori dels continguts de la sessió anterior i la seva relació amb els continguts de la sessió que s'inicia.
2. Explicació de l'objectiu de la sessió.
3. Detecció de coneixements previs del tema d'estudi mitjançant una sèrie de preguntes.
4. Desenvolupament dels continguts i activitats de forma escrita i oral amb els alumnes.
5. Deixar temps per a realitzar els exercicis.
6. Tancament de la sessió, fent un breu resum de què s'ha tractat a classe.

TAULA 2. Descripcions de les sessions del tema.

Nºde la sessió: 1 Curs: 1er Dia: 16/03 Assignatura: Ciències Socials			
DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	TEMPS ASSIGNAT (EL TEMPS TOTAL ÉS DE 45MINUTS)	TIPUS D'AGRUPAMENT:	MATERIAL
Explicació introductòria del professor.	5m		
Identificar fets rellevants de la vida personal de Llúcia i ordenar-los cronològicament. Com per exemple: diu les seves primeres paraules, aprèn a caminar, aprèn a escriure, li cau la primera dent i compleix anys.	10m	Individual	-pissarra -guix -esborrany -llibre de text
Enumerar els canvis físics que ha experimentat Carles en la seva vida. (Nadó, nen, adolescent, adult i ancià).	15m	Individual	
Distingir les accions anteriors i posteriors al moment present (abans i després) i discriminar les parts del dia i descriure el que fa en cada una. (De matí, al migdia, de vesprada i de nit)	15m	Individual	
Activitat per a casa: recollir fotografies i dades sobre l'edat, dels seus familiars per a establir un ordre cronològic i fer un arbre genealògic.			
Nºde la sessió: 2 Curs: 1er Dia: 17/03 Assignatura: Ciències Socials			

<p>Dur les fotografies de cada un dels membres de la família.</p> <p>Repasar les relacions parentescues. (avis, mare, pare, tiets, germans, cosins, etc.) Explicar què és un arbre genealògic i com es fa.</p> <p>Elaborar en una cartolina un arbre genealògic senzill dels membres de la seua família. (Veure annex nº1)</p> <p>Exposar el treball a tota la classe.</p>	<p>10m</p> <p>25m</p> <p>10m</p>	<p>Grupal/ Parelles</p> <p>Individual</p> <p>Individual</p>	<p>-pissarra -guix -esborrany -llibre de text -cartolina de diferents mesures -fotografies -retoladors -tissores -cola -regle -imants -mural de les relacions familiars</p>
Nºde la sessió: 3 Curs: 1er Dia: 23/03 Assignatura: Ciències Socials			
<p>Saber els dies de la setmana i l'ordre que segueixen (anterior i posterior). Respondre algunes preguntes del llibre.</p> <p>Repasar la cançó dels dies per a fer memòria. "Dilluns, dimarts, dimecres, dijous, divendres, dissabte, diumenge set són. Set són els dies de la setmana cinc vaig al cole i dos a casa."</p> <p>A continuació, elegir a set persones i donar un paper, el qual hi ha un dia escrit. Després desordenar i entre tota la classe ordenar als seus companys en ordre, de dilluns a diumenge. (Annex nº2)</p> <p>Saber els mesos, el seu ordre i el nombre de dies que conformen un any.</p> <p>Elaborar una ruleta amb els dies de la setmana per ajudar a interioritzar els conceptes ahir, hui, demà. (Annex nº3)</p>	<p>10m</p> <p>10m</p> <p>10m</p> <p>15m</p>	<p>Individual</p> <p>Grupal</p> <p>Individual</p> <p>Individual</p>	<p>-pissarra -guix -esborrany -llibre de text -fulls -bolígraf -calendari manipulable -tissores -fastener -Model de la ruleta</p>
Nºde la sessió: 4 Curs: 1er Dia: 24/03 Assignatura: Ciències Socials			
<p>Reconèixer què és un calendari i quina és la informació que aporta. Observar i contestar unes preguntes.</p> <p>Completar el calendari del mes de Març i contestar les preguntes relacionades sobre el calendari.</p> <p>Diferenciar les estacions de l'any i explicar les característiques de cada una. Realitzar un dibuix de cada estació per veure les diferències.</p>	<p>15m</p> <p>10m</p> <p>20m</p>	<p>Individual</p> <p>Individual</p> <p>Individual</p>	<p>-guix -esborrany -llibre de text -calendari -mural de les estacions de l'any -fulls -colors</p>

4.3 . Desenvolupament i avaluació de la U D.

4.3.1 . Principis educatius que he tingut en compte per impartir la UD.

Les teories de l'aprenentatge tenen una gran influència sobre la pràctica docent, ja que aquest actua des d'una perspectiva particular i s'orienta a partir de certes idees que té sobre els conceptes elementals del procés educatiu, com ara ensenyament, aprenentatge i avaluació.

Durant el desenvolupament de la U.D he aplicat els següents principis fonamentals per aconseguir un aprenentatge eficaç, durador i significatiu.

TAULA 3. Principis educatius i la seva aplicació a l'aula.

Teoria (autor/es)	Principi educatiu	Com ho he aplicat?
Teoria de la instrucció (Gagné)	Existeix diferents tipus o nivells d'aprenentatge, i cadascun requereix un tipus diferent d'instrucció.	<ul style="list-style-type: none">- Partint d'objectius clarament formulats.- Establint un ordre, una seqüència ordenada en l'ensenyament, destinada a potenciar el l'assoliment d'aquests objectius.- Proporcionant unes condicions per a l'aprenentatge que s'ajusten a les característiques de l'alumnat.- Utilitzant reforçadors aplicables a l'aula: notes positives per a casa, usar l'ordinador, lloances,etc.
Constructivisme (Ausubel)	És un model d'ensenyament per exposició, per promoure l'aprenentatge significatiu. Els nous coneixements s'incorporen en forma substantiva en l'estructura cognitiva de l'alumne.	<ul style="list-style-type: none">- Coneixent els coneixements previs de l'alumnat, mitjançant una exploració inicial (a través de preguntes directes, pluja d'idees...) i decidir l'estratègia docent a seguir: ampliant, modificant, baixant el nivell d'exposició,etc.- Utilitzant els materials de manera lògica i jeràrquica.- Motivant als alumnes perquè s'interessin per aprendre.- Ressaltant les relacions entre les idees noves i recordant-li la informació rellevant que ja posseeix. Aquestes no han d'estar allunyades de la capacitat cognoscitiva de l'alumnat, de la seva experiència i de la seva realitat.- Planificant la instrucció en una forma coherent i lògica de tal manera que l'aprenentatge sigui significatiu per a ells.

Teoria conductista (Skinner)	<p>La conducta humana és producte de reforçaments.</p> <p>El càstig disminueix la freqüència o elimina la conducta no desitjada.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Elegint un reforç positiu apropiat per a una acció o conducta correcta, de vegades, aquesta pot aparèixer en circumstàncies paregudes. - Proveint als educands un ambient adequat per al reforç de les conductes desitjades. - Utilitzant incentius com ara: adhesius, premis, reconeixements, etc., per a motivar-los. - Interessant saber és què ha aconseguit l'alumne al final d'un exercici. - Prohibint sortir a l'esbarjo, assentant-los individualment, notificant als pares, no anant d'excursió, assignant punts negatius, etc., a tot aquells alumnes amb conductes no adequades.
Teoria cognitiva-social (Bandura)	<p>El paper dels aspectes cognitius en l'explicació del comportament. L'observació pròpia de la persona o allò que observa dels altres, pot ser de motivador o informador, sobre el comportament.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actuant de forma correcta i respectuosa, perquè els alumnes actuïn de forma similar i s'adonin que és un comportament que dóna lloc a conseqüències positives. - Sent un model, com per exemple, si volem que els alumnes siguin ordenants, que arribin a temps a l'aula, etc., primer ho han de fer els mestres. - Utilitzant els principis i/o procediments, entre els quals el més important és el reforçament.
Teoria sociocconstructivista (Vygotsky)	<p>La importància del paper de la cultura i de les relacions socials en els processos d'adquisició del coneixement.</p> <p>El mestre propicia totes aquelles potencialitats, per tal de què l'alumne pugui assolir el seu propi desenvolupament a través del seu aprenentatge. (Zona de desenvolupament pròxim).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realitzant activitats, si és necessari, amb el suport del mestre, per tal de superar-les amb èxit. - El mestre té el paper de guia, de facilitador, de mediador, d'ajudant de l'alumne i potenciant l'aprenentatge. - Utilitzant als companys més hàbils com a mestres, per a què els estudiants es beneficien del suport dels alumnes experts. - Afavorint les interaccions dintre de l'aula. - Distribuïnt correctament el mobiliari per a facilitar les interaccions i creant un clima favorable i positiu. - Usant recursos i materials didàctics d'ajuda apropiats.

Teoria conductista (Pavlov)	<p>Les reaccions dels individus als estímuls del medi ambient.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicant com a estratègia en el procés d'ensenyament i aprenentatge la participació espontània dels alumnes per mitjà de preguntes donant recompenses de punts positius per millorar les seves notes. - Emprar mesures de control sobre les conductes no desitjades.
Teoria del desenvolupament cognitiu (Piaget)	<p>El procés d'acomodació és quan s'ajusta la nova informació per a què <<encaixi>> en el coneixement que ja s'ha adquirit a través d'experiències educatives o socials prèvies. En canvi, l'assimilació, és quan el coneixement suposa una dada nova que no s'havia anteriorment après, s'afegeix a el que ja sap.</p> <p>Els diferents estadis de desenvolupament cognitiu, depenen de l'edat dels alumnes, manegen d'una manera més eficaç el pensament i comprenen el món que els envolta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Comprovant si organitzen les idees. - Observant si entenen els conceptes. - Fent explicacions clares i simples. - Selecció d'estratègies i recursos que faciliten als estudiants una acomodació dels nous coneixements i habilitats. - Fomentat el pensament crític i el diàleg. - Deixant que aprenguin per descobriment.
Mètode Montessori	<p>Desenvolupament integral dels nens.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oferint als alumnes la possibilitat de manipular i crear objectes. - Aplicant un aprenentatge actiu. - Utilitzant com a punt de partida el context en el qual creix i es desenvolupa l'alumne. - Deixant que els estudiants tinguin lliure elecció i prenguin les seves pròpies decisions. - Fent grups heterogenis. - El mestre fent de guia durant el procés d'E-A. - Afavorint un ambient organitzat i agradable, per a ajudar als alumnes a desenvolupar una ment estructurada. - Deixant descobrir els seus errors. - Participant els familiars. - Fomentant el pensament crític.

4.3.2. Descripció dels instruments d'avaluació utilitzats i procés d'aplicació.

TAULA 4. Descripció de l'instrument d'avaluació.

Qüestionari per a avaluar la competència comunicativa i relacional del professor ¹	
PER A QUÈ SERVEIX?	Per avaluar el procés d'ensenyament/aprenentatge seguit mentre s'imparteix el tema.
QUAN ES VA APLICAR?	Després de completar la instrucció de la unitat didàctica.
ÍTEMS	40 ítems organitzats en 4 dimensions: Dimensió I: competència comunicativa docent (tipus de discurs (TIPU), claredat del missatge (CLAR) i suports a la comunicació (SUPO), Dimensió II: comunicació no verbal (paralingüística (PARA), cinèsica (CINE) i proxèmica (PROX), Dimensió III: competència relacional docent (actitud cap als estudiants (ACTI), clima de classe (CLIM) i organització de l'espai (ESPA), Dimensió IV: altres aspectes.
ESCALA	El nivell d'acord s'indica utilitzant una escala, dividida en quatre graduacions A,B,C i D.

Per avaluar les meves competències docents referides anteriorment, han participat dues avaluadores: una companya de pràctiques de mestra d'Educació Primària, L.P.S. i la meua supervisora B.B.M. (Veure annex nº4 i nº5)

5. RESULTATS, REFLEXIÓ I PROPOSTES DE MILLORA.

5.1. Resultats obtinguts.

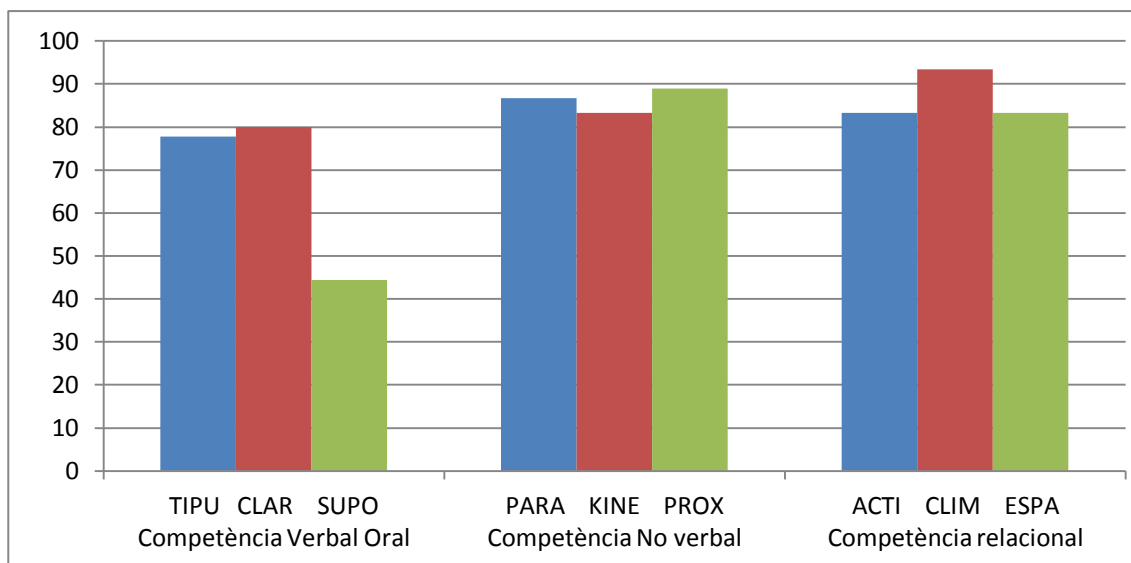
Les mitjanes de cada dimensió s'obtenen calculant mitjançant aquesta fórmula matemàtica, PUNT (%) PER CATEGORIA= Total puntuació categoria x 100) / VM, dels ítems que ho formen. En la mesura que la puntuació sigui més alta ens indica una percepció més positiva.

Anàlisi dels resultats

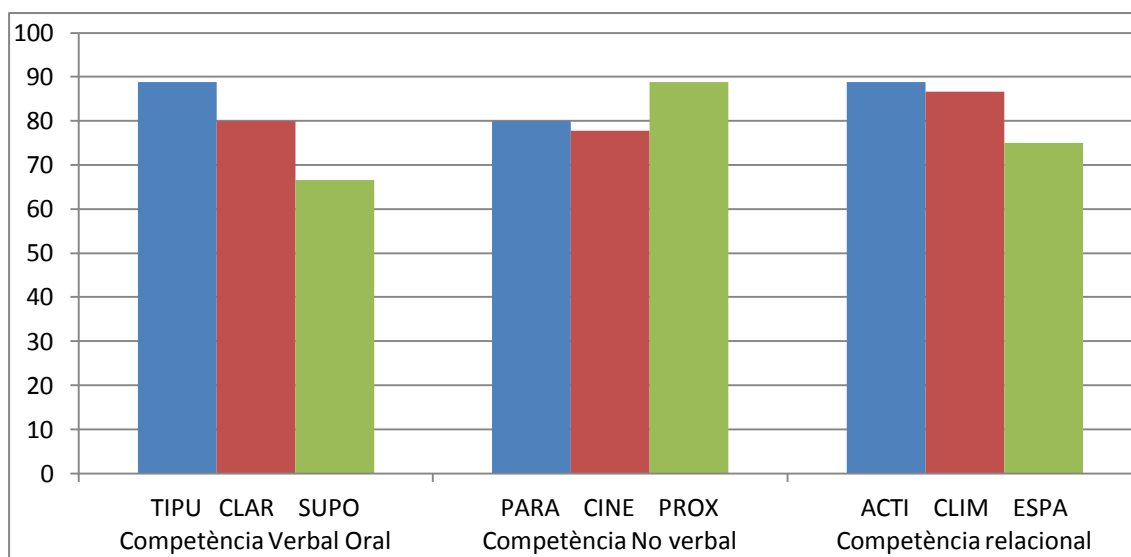
En aquesta secció del treball s'analitzen les dades recollides en la situació educativa real. En primer lloc, es presenta la gràfica dels resultats obtinguts, realitzada per la primera avaluadora. El segon gràfic, es correspon als resultats de la segona avaluadora.

¹Els qüestionaris es poden consultar en el següent manual: Doménech, F. (2011). Evaluar e investigar en la situación educativa universitaria: Un nuevo enfoque desde el espacio europeo de educación superior. Universitas 34, publicaciones de la Universitat Jaume I. (Veure en: <http://fernandodomenech.blogspot.com.es/>).

TAULA 5. Diagrama de barres dels resultats del qüestionari de la 1a avaluadora.

TAULA 6. Diagrama de barres dels resultats del qüestionari de la 2a avaluadora.

Analitzant les dades obtingudes s'observa:

- La dimensió I que mesura la competència verbal oral, està bastant bé valorada tant per part de la tutora com per l'alumna de pràctiques. Les dades indiquen que he tingut bastant clar el tipus de llenguatge emprat, el qual ha sigut ajustat, bidireccional, estructurat, clar i precís. Les dues avaluadores estan d'acord en el fet que els suports a la comunicació, és a dir, els recursos complementaris utilitzats en les sessions han sigut escassos, també el fet de no disposar de les tecnologies adequades, ha perjudicat en la puntuació.
- La dimensió II, la competència no verbal, la valoració és pràcticament similar. L'ús dels espais és el que he aconseguit més puntuació, en canvi, pel que fa referència a la cinèsica, menys. El to de veu emprat era variable, utilitzant unes pautes i silencis adequats i a un ritme correcte que permetia seguir la classe.

- La dimensió III és la de la competència relacional, les dades criden l'atenció perquè existeix una diferència entre les dues avaluacions, per això vaig a analitzar més profundament aquests factors. Primerament, crec que la meua tutora està més condicionada, ja que ella dia a dia observava com impartia les classes, en canvi, la persona de pràctiques, només, m'ha vist realitzant les sessions quatre vegades i crec que ha sigut més objectiva i estricta. En general, l'actitud cap als estudiants, ha sigut més democràtica que autoritària, empàtica, propera, simpàtica i respectuosa. El clima de la classe, ha sigut de respecte, mantenint una relació fluida i cordial. L'aspecte a millorar és la distribució de l'espai en algunes sessions, ja que optés la menor puntuació.

5.2. Punts forts i punts febles detectats.

Una vegada extretes les dades del qüestionari i analitzades, el següent pas és determinar els punts forts i febles de la instrucció.

En la situació objecte d'estudi s'han detectat els següents:

Respecte a la competència verbal oral	
Punts forts:	<ul style="list-style-type: none"> - Tipus de llenguatge: ajustat i significatiu. - Claredat del missatge: intel·ligible i precís. - Els suports a la comunicació emprats en les sessions, com ara: els murals, la pissarra..., s'han utilitzat de forma eficaç, i abundant participació per part de l'alumnat.
Punts febles:	<ul style="list-style-type: none"> - Més bidireccional que unidireccional. De vegades la comunicació era en una sola direcció, per falta de temps, però tot i així, fent un ús eficaç de les preguntes dirigides als alumnes, per fer-los pensar i actuar. - Expressant idees més estructurades, en algunes sessions no es resumia els continguts treballats anteriorment o es mesclaven alguns conceptes, i per tant, el missatge no quedava clar. - Els recursos tecnològics utilitzats eren inexistents, no hi havia ordinador ni projectors en l'aula.
Respecte a la competència no verbal.	
Punts forts:	<ul style="list-style-type: none"> - El volum del to adequat. - El ritme del discurs ni lent ni accelerat. - Bon ús dels silencis i de les pautes. - Adequada gesticulació sincronitzada en la comunicació verbal. - Els desplaçaments eren llargs i utilitzant tot l'espai de l'aula.
Punts febles:	<ul style="list-style-type: none"> - El to més variable que monòton. - El ritme més fluid que fragmentat. - L'expressió de la cara seria. - Un poc rígida, en algunes ocasions. - Els desplaçaments eren bastant freqüents.
Respecte a la competència relacional.	
Punts forts:	<ul style="list-style-type: none"> - Escoltant als alumnes, tenint en compte les seves necessitats. - Simpàtica. - Respectuosa. - Mantenint un clima de classe, ordenant, agradable, motivant, participatiu i

	generant confiança. - Tenint un contacte ocular.
Punts febles:	- Més democràtica que autoritària, de vegades, imponent les coses que s'havien de fer. - Bastant propera, les distàncies entre alumne -professor. - Més simètrica que asimètrica. Marcant, la figura del docent. - Bastant eficaç a l'hora de reconduir al grup. - No tractant per igual a tots els estudiants. Existència de favoritismes. - Distribuïnt el mobiliari, permeten donar feed-back i guiant a tots, però en algunes sessions , l'organització no era la correcta.

5.3. Propostes de millora.

En funció dels resultats obtinguts amb els qüestionaris les millores van encaminades a:

RESPECTE A LA COMUNICACIÓ VERBAL ORAL:

- **Millorar la comunicació oral del professor:**

En aquest cas, cal assegurar-se que els alumnes van atenent i entenent l'explicació, per a això es faran preguntes sobre el que s'està explicant, unes preguntes seran generals i esperarem que algun alumne aixequi la mà, i unes altres seran directament preguntades als alumnes que vegem que s'han despistat.

Aconseguirem captar l'atenció de tots, perquè es valorarà positivament totes les respostes, les que siguin correctes es reforçaran amb una felicitació a l'alumne, les que siguin més o menys correctes, es felicitarà a l'alumne i aprofitarem per a donar èmfasi en els conceptes que no s'entenen correctament o no s'han entès, als despistats, els farem veure la necessitat i importància d'estar atents en classe perquè puguin participar. També utilitzarem la comunicació no verbal, per ajudar als alumnes al fet que centrin l'atenció en les explicacions, per exemple, tocant suaument el braç si s'han despistat, fent gestos amb les mans per captar la seva atenció. És necessari fomentar la participació afavorint la interacció alumne-professor i fent tot el possible perquè l'alumnat s'impliqui. Això es pot aconseguir de diverses formes; amb freqüents preguntes, amb plantilles de seguiment de l'explicació, intentant que entenguin la lògica dels esdeveniments perquè intueixin els passos següents, donant-los la possibilitat d'investigar i descobrir pel seu compte, etc. L'explicació dona més resultat si és curta i simultània a l'aplicació pràctica. L'alumnat assimila molt millor un coneixement, si abans ha intentat assumir-ho sense aconseguir-ho.

Podríem tenir en compte la pedagogia de la pregunta que deia Freire, ja que moltes vegades s'expliquen coses i se'ls donen respostes als alumnes/as sense que s'hagin preguntat res. Donem més respostes que preguntes. I de vegades, ni tan sols donem temps per a què pensin, reflexionen, elaboren la resposta i finalment la comentin. Fins i tot, sovint, sense adonar-nos no tenim en compte les inquietuds de l'alumnat pel qual és difícil que participi. També és important

treballar per guanyar horitzontalitat, no deixant a banda que, el mestre ha de tenir autoritat sobre el que es fa a l'aula, però no ser autoritari, així el clima d'aula és favorable a la participació. A més, podríem utilitzar dinàmiques que fomentin la participació com podria ser, per exemple, l'estructura cooperativa simple coneguda com a "parada de tres minuts". Donant protagonisme als alumnes perquè puguin argumentar la seva idea, fins i tot provocar discussions augmentatives entre ells.

- **Fer un ús eficaç de les preguntes:**

Cal generar espais i temps a l'aula perquè els interrogants puguin emergir. Utilitzar millor les preguntes exploratòries i investigadores. Qui pregunta (la mestra) dona a entendre al seu alumnat que les seves respostes són vàlides entre moltes altres i que ella està molt interessada a escoltar-les. Són, doncs, preguntes obertes que motiven a les nenes i nens a donar la seva pròpia resposta, no la resposta esperada o ja determinada. Inclús es poden valorar les respostes creatives i que generen altres preguntes. Aquestes preguntes i respostes inciten al diàleg, l'intercanvi d'idees i el coneixement compartit. Després podem buscar una reconstrucció del pensament dels nens i nenes amb preguntes del tipus: el què vols dir és...?

Fer-los preguntes sobre el contingut que puguin estimular la inferència del contingut, buscant l'aplicabilitat en contextos reals, però més important encara, que siguin significatius (Ausubel, 1978). Estimulant la relació d'aquest contingut amb uns altres que siguin vinculants. Important partir dels coneixements previs per definir les fórmules interrogatives partint del que els alumnes sabien. Proposar que es formulin una bateria de preguntes, fetes pels mateixos alumnes, sobre la temàtica en qüestió. Pot funcionar bé, els exemples contextualitzats de la pròpia realitat, del nen. A l'inici de les activitats es pot estimular a què els alumnes pregunten, formulant la mestra preguntes de caràcter retòric que poden quedar a l'aire.

- **Saber transmetre el missatge en claredat:**

Segons el nivell cognitiu de l'alumnat, podem utilitzar un llenguatge més proper a ells perquè compreguin. Ser correctes i precisos en la informació oferta, adaptar-la al nivell maduratiu de l'alumnat i entenent que hi ha diferents ritmes i estils d'aprenentatge. Usar analogies i exemplificacions que facilitin la comprensió. Mai llenguatge "infantil", el llenguatge que fa arribar el missatge ha de ser correcte i ha de poder enriquir el vocabulari de l'alumne, si cal, es pot fer un "diccionari" d'aula on les paraules noves es defineixen i contextualitzen. Cal tenir seguretat sobre el tema a tractar i estructurar-ho prèviament. Si no es té, seguretat hi ha recursos que ajuden a ordenar el discurs: mapes conceptuals, idees força, etc. Expressar les idees de forma gradual, que és d'anar del més fàcil al més difícil. I plantejar-se, en algun moment, fer-ho al revès, que estimula molt als que van més avançats, sense "deprimir" als altres.

- **Incloure i utilitzar correctament els suports facilitadors de la comunicació:**

Aprofitar els recursos de l'aula o del col·legi, buscar potenciar la utilització de les TIC en el dia a dia, no com a finalitat, sinó com a eina per a una fi, en aquest cas, un aprenentatge concret de contingut. La potencialitat de les TIC dependrà substancialment de la competència digital del docent, no s'hauria d'usar recursos que dificultin la comprensió de l'explicació, o puguin causar major pèrdua d'atenció dels alumnes, o entorpir el discurs oral, sinó que han de complementar-ho i enriquir-ho.

El DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desenvolupa l'ordenació general de l'educació primària a la Comunitat Valenciana, estableix que “en aquest sentit, la competència digital és reforçada mentre que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i mitjançant les TIC.”

RESPECTE A LA COMPETÈNCIA NO VERBAL:

- **Utilitzar el to, el ritme i una postura corporal adequada:**

Si els docents volem que l'alumnat mantingui la seva atenció al màxim mentre parlem, el recomanable és que la nostra manera de parlar sigui el més variada i “musical” possible. Un discurs més monòton tranquil·litza als alumnes, els relaxa, els avorreix i és més difícil que retenguin la seva atenció. Mentre que un discurs més melòdic avorreix menys i manté millor l'atenció dels alumnes. A cada moment, podem valorar de quina manera podem ser més efectius. És important disposar d'habilitats narratives durant l'explicació, per donar major varietat, evitant la monotonia pròpia de l'explicació teòrica. És important el control de la veu en les diferents situacions comunicatives. Dominar allò que imparteix i tenir clares unes premisses que facilitin la fluïdesa, que es pot anar millorant progressivament a partir de l'experiència.

Quan comuniquem, no solament ho fem a través de la paraula (llenguatge verbal) sinó que també entra en joc el que diu la nostra mirada, la posició de les nostres mans, l'actitud corporal, etc, (llenguatge no verbal). En la mesura en què la comunicació verbal i la no verbal coincideixin, estarem sent més coherents, i per tant, més creïbles, per la qual cosa donarem una millor primera impressió. L'actuació del professor a través de tots els seus missatges, verbals i no verbals, va a influir positivament i negativament en l'interès per l'aprenentatge. Important, relaxar-se i gaudir d'allò que s'està fent, ja que així no cal fingir les expressions del rostre; desprendre de forma espontània l'actitud riallera i de gaudi. Estar relaxat i tranquil amb què es treballa ajuda al fet que la postura corporal vagi d'acord.

La cara és una de les parts més expressives del nostre cos. És la font principal per transmetre i captar sentiments i emocions. Els professors han de ser conscients de com la utilitzen i aconseguir un control adequat per promoure actituds i sentiments positius en els alumnes (captar la seva

atenció, crear confiança, transmetre proximitat i calidesa amb un somriure, afavorir la comunicació,...) També han d'aprendre a interpretar adequadament les expressions d'aquests. Amb la mirada, la professora ha d'expressar que parla per tots i cadascun dels presents. Si hi ha un sector de l'aula que no rep la seva mirada, els alumnes que estan aquí se sentiran abandonats i és molt probable que perdin el fil de l'explicació. Per això, és important fer ús d'altres estratègies com fer-los preguntes directament, per a què s'enganxin a l'explicació.

Una postura alçada sembla denotar seguretat i confiança i una caiguda el contrari. Inclinar el cos cap a davant pot denotar interès i retirar-se cap enrere manca d'ell. Una posició tibant i rígida indica temor i estar a la defensiva. Una postura relaxada transmet tranquil·litat i obertura.

El grau de moviment del cos sol estar sincronitzat amb el ritme del discurs i va canviant a mesura que varia aquest. Afecta les deduccions que fem sobre l'estat emocional de l'altre (moviments molt ràpids transmeten nerviosisme i inseguretat, moviments molt lents i "apagats", tristesa) i al grau d'atenció que li prestem: un moviment adequat ajuda a fixar la nostra atenció, en canvi si és excessiu, tendeix a provocar distraccions i dificulta seguir el missatge, ja que la persona està més pendent d'aquests moviments que del docent. Ha d'haver-hi en aquests i els gestos una variació suficient per trencar amb la monotonia i continuar mantenint l'atenció dels alumnes. Una comunicació afectiva amb l'alumne estableix un lligam amb el mestre/a que permet tenir una relació més respectuosa i més efectiva.

- **Usar els espais:**

Facilitar el desenvolupament d'un clima relacional més càlid i cordial, manejant adequadament la proximitat física per manifestar interès i preocupació pels alumnes com a persones: una major proximitat, sempre que sigui respectuosa amb la persona i adequat al context i la situació, transmet una major calidesa. Atreure l'atenció dels alumnes i donar major varietat al discurs, emfatitzant certes parts d'aquest, canviant la seva posició a la sala, allunyant-se i apropant-se en funció del ritme de la parla, variant, així, el grau de proximitat als diferents alumnes.

Desplaçar-se per tot l'espai per poder fer un seguiment i estar a la disposició dels alumnes, quan aquests realitzin les seves activitats. Això pot servir per controlar la marxa del procés i transmetre el metamensatge: "em preocupo per vosaltres i pel vostre treball". Abordar les sessions de classe amb energia, no acomodar-se en la cadira del professor/a i aprofitar els recursos que facilita l'espai del qual es disposa. Estructurar l'espai en relació als aprenentatges que es van a treballar, perquè ajudi a la proxèmica, com ara: el treball amb quatre taules, proposar l'aula amb les taules en forma d'U, etc.

RESPECTE A LA COMPETÈNCIA RELACIONAL:

- **Tenir en compte l'opinió dels alumnes:**

Els alumnes han de sentir-se lliures per equivocar-se i aprendre dels seus errors. Aquesta llibertat és deixar-se de por i angoixes i aprendre d'aquests per al seu creixement personal. Aquest ambient de seguretat, pau i confiança és necessari per aprendre el que es va ensenyant. Entendre el que deia Chomsky; no cal parlar als estudiants, sinó parlar amb ells. Intentar aconseguir aquest plànol més horitzontal, democratitzant les relacions, farà que la interacció amb l'alumnat sigui més rica, democràtica i que potenciï el seu aprenentatge en contraposició a una classe autoritària on el nen estigui atemorit.

- **Fomentar una actitud favorable para els alumnes:**

El diàleg docent/alumne presenta una característica asimètrica, ja que no compleixen el mateix rol, no és una relació de parells. Si bé al principi el docent necessita centrar-se en el nen/a mostrant-li el camí, a poc a poc la relació es va convertint més simètrica, deixant-li marxar, triar l'itinerari, però guiant-li en el seu camí. Per la seva condició de tal, al professor li competeix marcar l'inici, la dinàmica i la continuïtat de la relació, perquè és a ell a qui correspon generar el clima apropiat a l'aula que garanteixi la fluïdesa de les relacions amb els alumnes.

Les relacions entre professorat/alumnat han de partir de les relacions entre persones amb similars drets i deures, no poden estar basada en relacions d'autoritat-poder, sinó en relacions de reciprocitat i de respecte mutu. Per a això, és imprescindible mantenir una relació afectiva entre alumnat i professorat, encara que deixant clar el paper que cadascú ocupa en el procés d'ensenyament i aprenentatge. És important connectar amb els interessos dels alumnes, d'aquesta forma la percepció que tindran de la teva és de major proximitat. Tots aprenem de tots, i l'aprenentatge el podem construir entre tots.

- **Generar un clima de la classe positiu:**

Incorporar actituds democràtiques i de respecte cap a l'alumnat en el dia a dia perquè vegin que se'ls vol, valora i aprecia. Que les seves opinions expliquen. A més es poden utilitzar dinàmiques de cohesió de grup perquè el clima d'aula millori significativament, no solament en relació al docent sinó també entre ells i elles. Per tenir un bon clima d'aula és important treballar l'empatia, les emocions i per sobre d'això la competència emocional dels discents, per crear un vincle d'unió.

La construcció d'un ambient apropiat i càlid dins de l'aula reclama que el docent no alieni la seva responsabilitat en el control i maneig de la disciplina. Els brots d'indisciplina exigeixen una ràpida resposta doncs atempten contra el desenvolupament eficient d'una classe. Quan el docent és íntegre coneix la seva matèria, és càlidament exigent per ser exemplar, aconsegueix l'afecte i l'admiració dels seus alumnes. El seu prestigi mou a l'alumne a respondre amb respecte, atenció i interès pel seu curs. Des de l'afectivitat, s'arriba a l'efectivitat.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.

Aguilar, C. (2012). *La formació inicial de les i els educadors: mestres, professors...* Rizoma freireà, 12. Publicacions de la Universitat Jaume I, Castelló de la Plana. Recuperat de: <http://www.rizoma-freireano.org/index.php/rizoma-freirea-12-la-formacio-inicial-de-les-i-els-educadors-mestres-professors-consol-aguilar>

CIÈNCIES SOCIALS 1er EP (2015). Saba. Edit. S.M. Arrels.

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT. *DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana*. [2014/6347]

Doménech, F. (2011). *Evaluar e investigar en la situación educativa universitaria. Un nuevo enfoque desde el Espacio Europeo de Educación Superior*. Publicaciones de la Universitat Jaume I, Universitas 32.

Doménech, F. (2012). *Psicología educativa: su aplicación al contexto de la clase*. Publicaciones de la Universitat Jaume I, Psique 13.

Doménech, F. (2013). *Un modelo instruccional para guiar la reflexión y la investigación en el aula: El Modelo de Calidad de Situación Educativa*. Electronic Journal of Research in Educational Psychology, Vol. 11 (1)

MINISTERIO DE EDUCACIÓN (2013) *Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa* (LOMCE).

Muñoz, A. (2010). *Psicología del desarrollo en la etapa de educación primaria*. Madrid: Pirámide.

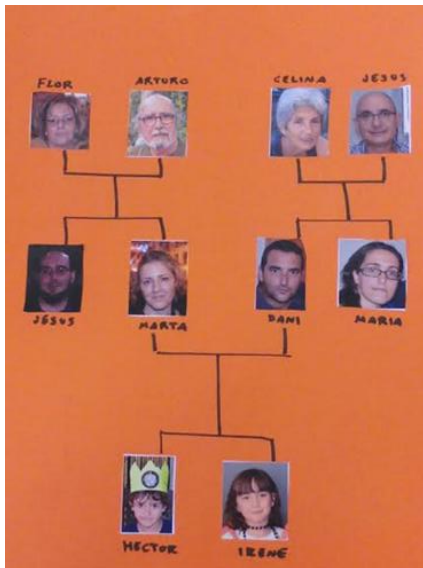
Nussbaum, L., Tusón, A. (1996). *El aula como espacio cultural y discursivo*. Signos. Teoría y práctica de la educación. Recuperat de: http://www.quadernsdigitals.net/index.php?accionMenu=hemeroteca.VisualizaArticuloIU.visuaiza&articulo_id=658

Sanchiz, L. (2012). *Didáctica y organización escolar*. Valencia: PSYLICOM Distribuciones Editoriales.

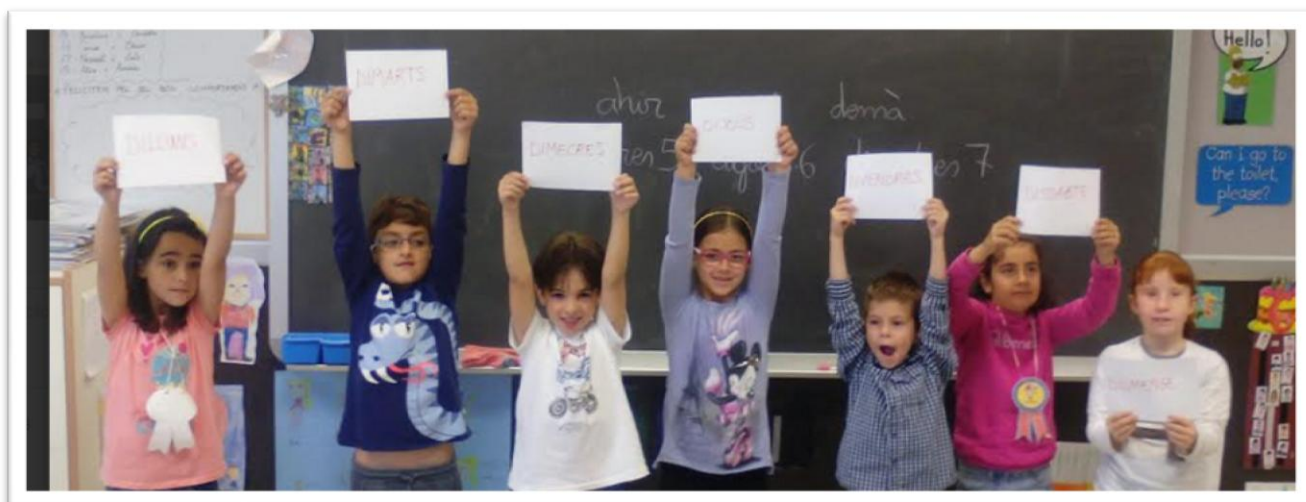
7. ANNEXOS.

NOTA: Estic autoritzada per a exposar les fotos i els treballs dels estudiants.

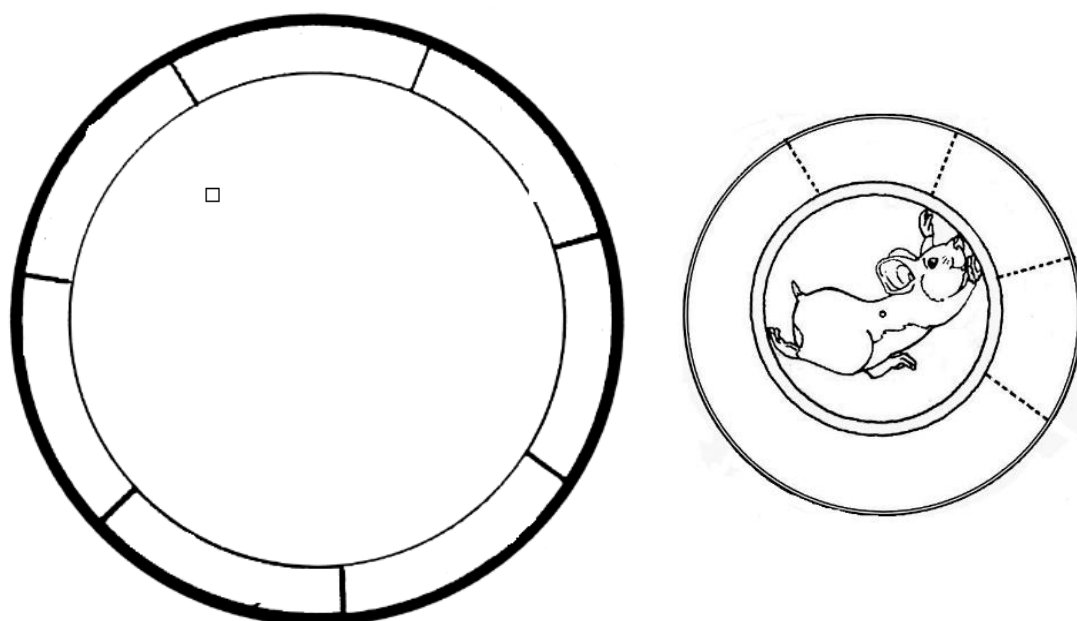
Annex nº1: Resultat de l'activitat dels arbres genealògics (alguns exemples).

Annex nº2: Resultat de l'activitat dels dies de la setmana.

Annex nº3: Model de la ruleta dels dies de la setmana (ahir, hui demà).

Annex nº4: Qüestionari per a avaluar la competència comunicativa i relacional del professor. 1a avaluadora (L.P.S)

CUESTIONARIOS PARA EVALUAR LA COMPETENCIA COMUNICATIVA Y RELACIONAL DEL PROFESOR*

Fernando Doménech Betoret
Psicología evolutiva y de la educación
Universitat Jaume I
betoret@uji.es

Nivel: Educación Primaria/Secundaria
Tramo instruccional: Tema o unidad didáctica

Fecha de aplicación: 24/03/2016

Título tema o unidad didáctica: <u>"AKIR, HUI, DEHA" (Ciencias Sociales)</u>	
Asignatura: <u>CIENCIAS SOCIALES</u>	
Curso/grupo: <u>1</u>	Centro: <u>BERNAT ARTOLA</u>
Nombre del tutor: <u>BIRKIDE BELLES MURIA</u>	
Datos Alumno/a de Prácticas	
Nombre y apellidos del alumno/a: <u>ANDREA SOL MATAHOROS</u>	
DNI: <u>4858211-H</u>	Hombre ☐ Mujer ☒ Edad: <u>23</u>
Grado: <u>EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
Universidad: <u>JAUME I</u>	
Datos del evaluador o evaluadores	
Nombre y apellidos del evaluador 1: <u>Laura Pau Salas</u>	
Profesión/Actividad: <u>Estudiante (Magisterio Primaria)</u>	
Nombre y apellidos del evaluador 2:	
Profesión/Actividad:	
Nombre y apellidos del evaluador 3:	
Profesión/Actividad:	

* Doménech, F. (2011). Evaluar e investigar en la situación educativa universitaria. Un nuevo enfoque desde el EEES. Universitat Jaume I.

A) COMPETENCIA COMUNICATIVA DOCENTE (Habilidades comunicativas del profesor)

1. Comunicación verbal (oral-escrita)

¿Cómo ha sido la comunicación oral del profesor?

1.1. Tipo de lenguaje. ¿Cómo ha sido el tipo de lenguaje/discurso utilizado por el profesor?

1. Ajustado (al nivel y edad de alumnos, es decir significativo)-Desajustado
☒ a) Bastante ajustado b) Más ajustado que desajustado c) Más desajustado que ajustado d) Bastante desajustado
2. Bidireccional (dialógico, en dos direcciones)-Unidireccional (en una dirección, de profesor a estudiantes)
a) Bastante bidireccional ☒ b) Más bidireccional que unidirecc. c) Más unidireccional que bidirecc. d) Bastante unidireccional
3. Interrogativo (haciendo uso eficaz de la pregunta) – Aseverativo (sin hacer uso de la pregunta, o un uso retórico)
a) Muy interrogativo y uso eficaz ☒ b) Bastante interrogativo c) Algo interrogativo d) Nada interrogativo o con uso retórico

1.1. Observaciones (puedes continuar al final):

1.2. Claridad en la comunicación. ¿Cómo ha sido el lenguaje respecto a la claridad del mensaje?

1. Estructurado-Desestructurado
a) Bastante estructurado ☒ b) Más estructurado que desestructurado c) Más desestructurado que estruct. d) Bastante desestructurado
2. Ordenado (expresando ideas)-Desordenado
a) Bastante ordenado ☒ b) Más ordenado que desordenado c) Más desordenado que ordenado d) Bastante desordenado
3. Inteligible-Ininteligible
☒ a) Bastante inteligible b) Más inteligible que ininteligible c) Más ininteligible que inteligible d) Bastante ininteligible
4. Claro-Confuso
a) Bastante claro ☒ b) Más claro que confuso c) Más confuso que claro d) Bastante confuso
5. Preciso (respecto al vocabulario utilizado) – Impreciso
☒ a) Bastante preciso b) Más preciso que impreciso c) Más impreciso que preciso d) Bastante impreciso

1.2. Observaciones (puedes continuar al final):

1.3. Apoyos a la comunicación. ¿En qué medida se han utilizado apoyos facilitadores de la comunicación?

1. En cuanto a los apoyos visuales (transparencias, esquemas, gráficos, imágenes, etc.).
¿Han sido abundantes o escasos?
a) Han sido muy abundantes b) Bastante abundantes c) Más bien escasos ☒ d) Muy escasos o inexistentes
2. En cuanto a los apoyos didácticos (pizarra, retroproyector, libros, fotocopias, ordenador, etc.).
¿Se han utilizado de forma eficaz o ineficaz?
☒ a) De forma muy eficaz b) Bastante eficaz c) Poco eficaz d) Nada eficaz, o no se han utilizado
3. En cuanto al apoyo de los estudiantes, solicitado por el profesor a través de su participación.
¿Ha sido abundante o escasa la participación de los estudiantes, solicitada por el profesor? (pedir que formulen preguntas, que pongan ejemplos, que lean algún texto, sacarlos a la pizarra, etc.)
☒ a) Ha sido muy abundante b) Bastante abundante c) Más bien escasa d) Muy escasa o inexistente

1.3. Observaciones (puedes continuar al final):

los niños han participado durante toda la clase, tanto verbalmente como saliendo a la pizarra a hacer los ejercicios.

2. Comunicación NO verbal

¿Cómo ha sido la **comunicación no verbal** derivada del discurso del profesor?

2.1. Paralingüística (uso de la voz)

- En cuanto al tono ¿Cómo ha sido el tono utilizado por el profesor?

1. Variable- Monótono

- a) Bastante variable ☒ b) Más variable que monótono c) Más monótono que variable d) Bastante monótono

- En cuanto al volumen ¿Cómo ha sido el volumen de voz del profesor?

2. Adecuado-Inadecuado

- ☒ a) Ni demasiado alto, ni demasiado bajo (muy adecuado) b) Algo alto-algo bajo c) Bastante alto-bast. bajo d) Muy alto-muy bajo (muy inadecuado)

- En cuanto al ritmo ¿Cómo ha sido el ritmo del discurso del profesor?

3. Adecuado-Inadecuado

- ☒ a) Ni lento-ni acelerado (muy adecuado) b) Algo lento-algo acelerado c) Bastante lento-bastante acelerado d) Muy lento-muy acelerado (muy inadecuado)

4. Fluido-fragmentado

- a) Bastante fluido ☒ b) Más fluido que fragmentado c) Más fragmentado que fluido d) Bastante fragmentado

- En cuanto al uso de pausas y silencios ¿Se han utilizado para dar tiempo al estudiante a asimilar el mensaje?

5. En su justa medida-De forma desproporcionada

- ☒ a) Sí, en su justa medida b) Con demasiada frecuencia c) Con escasa frecuencia d) Casi no se han utilizado

2.1. Observaciones (puedes continuar al final):

2.2. Kinésica (corporalidad y gestualidad)

- En cuanto a la expresión de la cara ¿Cómo ha sido la expresión de la cara?

1. Risueña-Seria

- a) Bastante risueña b) Más risueña que seria ☒ c) Más seria que risueña d) Bastante seria

- En cuanto al contacto ocular ¿Cómo ha sido el contacto ocular del profesor con los estudiantes?

2. Permanente-Esporádico

- ☒ a) Bastante permanente b) Más permanente que esporádico c) Más esporádico que perman. d) Bastante esporádico

3. Grupal (a todos los alumnos por igual)-Parcial (a un sector de la clase o a determinados alumnos/as)

- ☒ a) Bastante grupal b) Más grupal que parcial c) Más parcial que grupal d) Bastante parcial

- En cuanto a la postura ¿Cómo ha sido la postura del profesor?

4. Relajada-Rígida

- a) Bastante relajada ☒ b) Más relajada que rígida c) Más rígida que relajada d) Bastante rígida

- En cuanto a la gesticulación ¿Cómo ha sido la gesticulación del profesor?

5. Abundante-Escasa

- ☒ a) Bastante abundante b) Más abundante que escasa c) Más escasa que abundante d) Bastante escasa

6. Coherente (sincronizada con el lenguaje oral) – Incoherente (desincronizada con el lenguaje oral)

- ☒ a) Bastante coherente b) Más coherente que incoherente c) Más incoherente que coherente d) Bastante incoherente

2.2. Observaciones (puedes continuar al final):

la expresión corporal ha ayudado mucho a los niños en algunos momentos en los que tenían dudas.

2.3. Proxémica (uso del espacio)

- En cuanto a los desplazamientos ¿Cómo han sido los desplazamientos del profesor?

1. Largos-Cortos

- ☒ a) Bastante largos b) Más largos que cortos c) Más cortos que largos d) Bastante Cortos

2. Frecuentes-Infrecuentes

- a) Muy frecuentes ☒ b) Bastante frecuentes c) Poco frecuentes d) Muy poco frecuentes

3. Amplios (por toda la clase)-Sectoriales (por un determinado sector de la clase)

- ☒ a) Bastante amplios b) Más amplios que sectoriales c) Más sectoriales que amplios d) Bastante sectoriales

2.3. Observaciones (puedes continuar al final):

Desplazamientos por toda la clase bastante frecuentes para controlar que siguen el ritmo de la clase y/o ayudar a los niños si es necesario.

B) COMPETENCIA RELACIONAL DOCENTE (Habilidades socio-afectivas del profesor)

3. Relación profesor-estudiante

3.1. Actitud hacia el estudiante

¿Cómo ha sido la actitud que ha mantenido el profesor con los estudiantes en clase?

1. Democrática-Autoritaria (¿tiene en cuenta la opinión y deseos de los estudiantes o, por el contrario, es él quien impone las cosas de forma unilateral?)

- a) Bastante democrática ☒ b) Más democrática que autoritaria c) Más autoritaria que democrática d) Bastante autoritaria

2. Empática-Indiferente (¿se muestra empático con los estudiantes, es decir, se esfuerza por escucharlos y comprenderlos o, por el contrario, se muestra frío e indiferente?)

- ☒ a) Bastante empática b) Más empática que indiferente c) Más indiferente que empática d) Bastante indiferente

3. Cercana-Distante (¿se muestra cercano o marca las distancias?)

- a) Bastante cercana ☒ b) Más cercana que distante c) Más distante que cercana d) Bastante distante

4. Simétrica-Asimétrica (¿tiene un trato de igual a igual o deja patente que es él quien manda en la clase?)

- a) Bastante simétrica ☒ b) Más simétrica que asimétrica c) Más asimétrica que simétrica d) Bastante asimétrica

5. Simpática-Antipática

- ☒ a) Bastante simpática b) Más simpática que antipática c) Más antipática que simpática d) Bastante antipática

6. Respetuosa-Irrespetuosa

- ☒ a) Bastante respetuoso b) Más respetuoso que irrespetuoso c) Más irrespetuoso que respetuoso d) Bastante irrespetuoso

3.1. Observaciones (puedes continuar al final):

3.2. Clima de la clase

¿Cuál ha sido el grado de eficacia del profesor en generar un clima de la clase positivo?

1. Eficaz-Ineficaz (en mantener el orden y la disciplina).

- ☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

2. Eficaz-Ineficaz (en generar un clima de confianza y, a la vez, de respeto).

- ☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

3. Eficaz-Ineficaz (en reconducir al grupo hacia donde él quiere).

- a) Bastante eficaz ☒ b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

4. Eficaz-Ineficaz (en mantener una relación fluida y cordial con los estudiantes).

- ☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

5. Eficaz-Ineficaz (en dar un trato justo y por igual a todos los estudiantes, sin favoritismos ni discriminaciones).

- ☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

3.2. Observaciones (puedes continuar al final):

El clima de la clase a sido muy bueno, los niños estaban motivados y participativos.

3.3. Organización del espacio

¿Cómo se ha organizado el mobiliario de la clase? (requisitos básicos, independientemente de la metodología)

1. La organización del mobiliario permite al profesor interactuar, de forma satisfactoria, con todos los estudiantes de la clase.

- ☒ a) Totalmente de acuerdo b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

2. La organización del mobiliario permite al profesor dar y recibir feedback (guiar y orientar el aprendizaje), de forma satisfactoria, de todos los estudiantes de la clase.

- a) Totalmente de acuerdo ☒ b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

3. La organización del mobiliario permite al profesor mantener contacto ocular con todos los estudiantes de la clase.

- ☒ a) Totalmente de acuerdo b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

4. La organización del mobiliario permite al profesor mantener una proximidad física con todos los estudiantes de la clase.

- a) Totalmente de acuerdo ☒ b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

3.3. Observaciones (puedes continuar al final):

4. **Otros aspectos** (distribución del tiempo, capacidad para captar la atención e interés de los alumnos, etc.).

La distribución del tiempo ha sido buena y el ritmo de la clase bastante fluido. Los niños han estado participativos durante toda la sesión.

Gracias por tu colaboración

Valoración de la competencia comunicativa y relacional del Profesor

PUNT (%) POR CATEGORIA= (Total puntuación categoría x 100) / VM
(Valor Máximo= puntuación máxima posible de los ítems contestados en cada categoría)

Puntuación ítems: a=3; b=2; c=1; d=0

DIAGRAMA DE BARRAS DE LAS COMPETENCIAS

100											
090											
080											
070											
060											
050											
040											
030											
020											
010											
	TIPO	CLAR	APOY	PARA	KINE	PROX	ACTI	CLIM	ESPA	Otros	
	Competencia Verbal Oral			Competencia NO verbal			Competencia relacional				

1. Competencia comunicativa Verbal Oral

- 1.1. Tipo de discurso (TIPO)
- 1.2. Claridad del mensaje (CLAR)
- 1.3. Apoyos a la comunicación (APOY)

2. Competencia comunicativa NO Verbal

- 2.1. Paralingüística (PARA)
- 2.2. Kinésica (KINE)
- 2.3. Proxémica (PROX)

3. Competencia relacional (relación profesor-alumno)

- 3.1. Actitud hacia los estudiantes (ACTI)
- 3.2. Clima de clase (CLIM)
- 3.3. Organización del espacio (ESPA)

4. Otros aspectos (distribución del tiempo, capacidad de motivar y captar la atención, etc.):

Observaciones:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Annex nº5: Qüestionari per a avaluar la competència comunicativa i relacional del professor. 2a avaluadora (B.B.M)

**CUESTIONARIOS PARA EVALUAR LA COMPETENCIA
COMUNICATIVA Y RELACIONAL DEL PROFESOR***

Fernando Doménech Betoret
Psicología evolutiva y de la educación
Universitat Jaume I
betoret@uji.es

Nivel: Educación Primaria/Secundaria
Tramo instruccional: Tema o unidad didáctica

Fecha de aplicación: 24/03/2016.....

Título tema o unidad didáctica: "AHIR, HUI, DEMÀ".....	
Asignatura: CIENCIAS SOCIALES.....	
Curso/grupo: 1.....	Centro: BERNAT ARTOLA.....
Nombre del tutor: BIRKIDE BELÉS MURIA.....	
Datos Alumno/a de Prácticas	
Nombre y apellidos del alumno/a: ANDREA SOL DATAHOROS.....	
DNI: 47858244-H..... Hombre ☐ Mujer ☒ Edad: 23.....	
Grado: EDUCACIÓN PRIMARIA.....	
Universidad: JAUME I.....	
Datos del evaluador o evaluadores	
Nombre y apellidos del evaluador 1:	
Profesión/Actividad:	
Nombre y apellidos del evaluador 2: Birkide Belés Muria.....	
Profesión/Actividad: maestra d'EP.....	
Nombre y apellidos del evaluador 3:	
Profesión/Actividad:	

* Doménech, F. (2011). Evaluar e investigar en la situación educativa universitaria. Un nuevo enfoque desde el EEES. Universitat Jaume I.

A) COMPETENCIA COMUNICATIVA DOCENTE (Habilidades comunicativas del profesor)

1. Comunicación verbal (oral-escrita)

¿Cómo ha sido la **comunicación oral** del profesor?

1.1. Tipo de lenguaje. ¿Cómo ha sido el tipo de lenguaje/discurso utilizado por el profesor?

1. Ajustado (al nivel y edad de alumnos, es decir significativo)-Desajustado
☒ a) Bastante ajustado b) Más ajustado que desajustado c) Más desajustado que ajustado d) Bastante desajustado
2. Bidireccional (dialógico, en dos direcciones)-Unidireccional (en una dirección, de profesor a estudiantes)
☒ a) Bastante bidireccional b) Más bidireccional que unidirecc. c) Más unidireccional que bidirecc. d) Bastante unidireccional
3. Interrogativo (haciendo uso eficaz de la pregunta) – Aseverativo (sin hacer uso de la pregunta, o un uso retórico)
a) Muy interrogativo y uso eficaz ☒ b) Bastante interrogativo c) Algo interrogativo d) Nada interrogativo o con uso retórico

1.1. Observaciones (puedes continuar al final):

1.2. Claridad en la comunicación. ¿Cómo ha sido el lenguaje respecto a la claridad del mensaje?

1. Estructurado-Desestructurado
a) Bastante estructurado ☒ b) Más estructurado que desestructurado c) Más desestructurado que estruct. d) Bastante desestructurado
2. Ordenado (expresando ideas)-Desordenado
☒ a) Bastante ordenado b) Más ordenado que desordenado c) Más desordenado que ordenado d) Bastante desordenado
3. Inteligible-Ininteligible
☒ a) Bastante inteligible b) Más inteligible que ininteligible c) Más ininteligible que inteligible d) Bastante ininteligible
4. Claro-Confuso
a) Bastante claro ☒ b) Más claro que confuso c) Más confuso que claro d) Bastante confuso
5. Preciso (respecto al vocabulario utilizado) – Impreciso
a) Bastante preciso ☒ b) Más preciso que impreciso c) Más impreciso que preciso d) Bastante impreciso

1.2. Observaciones (puedes continuar al final):

1.3. Apoyos a la comunicación. ¿En qué medida se han utilizado apoyos facilitadores de la comunicación?

1. En cuanto a los apoyos visuales (transparencias, esquemas, gráficos, imágenes, etc.).
¿Han sido abundantes o escasos?
a) Han sido muy abundantes b) Bastante abundantes ☒ c) Más bien escasos d) Muy escasos o inexistentes
2. En cuanto a los apoyos didácticos (pizarra, retroproyector, libros, fotocopias, ordenador, etc.).
¿Se han utilizado de forma eficaz o ineficaz?
a) De forma muy eficaz ☒ b) Bastante eficaz c) Poco eficaz d) Nada eficaz, o no se han utilizado
3. En cuanto al apoyo de los estudiantes, solicitado por el profesor a través de su participación.
¿Ha sido abundante o escasa la participación de los estudiantes, solicitada por el profesor? (pedir que formulen preguntas, que pongan ejemplos, que lean algún texto, sacarlos a la pizarra, etc.)
☒ a) Ha sido muy abundante b) Bastante abundante c) Más bien escasa d) Muy escasa o inexistente

1.3. Observaciones (puedes continuar al final):

2. Comunicación NO verbal

¿Cómo ha sido la **comunicación no verbal** derivada del discurso del profesor?

2.1. Paralingüística (uso de la voz)

- En cuanto al tono ¿Cómo ha sido el tono utilizado por el profesor?

1. Variable- Monótono

- a) Bastante variable ☒ b) Más variable que monótono c) Más monótono que variable d) Bastante monótono

- En cuanto al volumen ¿Cómo ha sido el volumen de voz del profesor?

2. Adecuado-Inadecuado

- ☒ a) Ni demasiado alto, ni demasiado bajo (muy adecuado) b) Algo alto-algo bajo c) Bastante alto-bast. bajo d) Muy alto-muy bajo (muy inadecuado)

- En cuanto al ritmo ¿Cómo ha sido el ritmo del discurso del profesor?

3. Adecuado-Inadecuado

- a) Ni lento-ni acelerado (muy adecuado) ☒ b) Algo lento-algo acelerado c) Bastante lento-bastante acelerado d) Muy lento-muy acelerado (muy inadecuado)

4. Fluido-fragmentado

- a) Bastante fluido ☒ b) Más fluido que fragmentado c) Más fragmentado que fluido d) Bastante fragmentado

- En cuanto al uso de pausas y silencios ¿Se han utilizado para dar tiempo al estudiante a asimilar el mensaje?

5. En su justa medida-De forma desproporcionada

- ☒ a) Sí, en su justa medida b) Con demasiada frecuencia c) Con escasa frecuencia d) Casi no se han utilizado

2.1. Observaciones (puedes continuar al final):

2.2. Kinésica (corporalidad y gestualidad)

- En cuanto a la expresión de la cara ¿Cómo ha sido la expresión de la cara?

1. Risueña-Seria

- a) Bastante risueña b) Más risueña que seria ☒ c) Más seria que risueña d) Bastante seria

- En cuanto al contacto ocular ¿Cómo ha sido el contacto ocular del profesor con los estudiantes?

2. Permanente-Esporádico

- a) Bastante permanente ☒ b) Más permanente que esporádico c) Más esporádico que perman. d) Bastante esporádico

3. Grupal (a todos los alumnos por igual)-Parcial (a un sector de la clase o a determinados alumnos/as)

- ☒ a) Bastante grupal b) Más grupal que parcial c) Más parcial que grupal d) Bastante parcial

- En cuanto a la postura ¿Cómo ha sido la postura del profesor?

4. Relajada-Rígida

- a) Bastante relajada ☒ b) Más relajada que rígida c) Más rígida que relajada d) Bastante rígida

- En cuanto a la gesticulación ¿Cómo ha sido la gesticulación del profesor?

5. Abundante-Escasa

- ☒ a) Bastante abundante b) Más abundante que escasa c) Más escasa que abundante d) Bastante escasa

6. Coherente (sincronizada con el lenguaje oral) – Incoherente (desincronizada con al lenguaje oral)

- ☒ a) Bastante coherente b) Más coherente que incoherente c) Más incoherente que coherente d) Bastante incoherente

2.2. Observaciones (puedes continuar al final):

2.3. Proxémica (uso del espacio)

- En cuanto a los desplazamientos ¿Cómo han sido los desplazamientos del profesor?

1. Largos-Cortos

- ☒ a) Bastante largos b) Más largos que cortos c) Más cortos que largos d) Bastante Cortos

2. Frecuentes-Infrecuentes

- a) Muy frecuentes ☒ b) Bastante frecuentes c) Poco frecuentes d) Muy poco frecuentes

3. Amplios (por toda la clase)-Sectoriales (por un determinado sector de la clase)
☒ a) Bastante amplios b) Más amplios que sectoriales c) Más sectoriales que amplios d) Bastante sectoriales

2.3. Observaciones (puedes continuar al final):

B) COMPETENCIA RELACIONAL DOCENTE (Habilidades socio-afectivas del profesor)

3. Relación profesor-estudiante

3.1. Actitud hacia el estudiante

¿Cómo ha sido la actitud que ha mantenido el profesor con los estudiantes en clase?

1. Democrática-Autoritaria (¿tiene en cuenta la opinión y deseos de los estudiantes o, por el contrario, es él quien impone las cosas de forma unilateral?)
☒ a) Bastante democrática ☒ b) Más democrática que autoritaria c) Más autoritaria que democrática d) Bastante autoritaria
2. Empática-Indiferente (¿se muestra empático con los estudiantes, es decir, se esfuerza por escucharlos y comprenderlos o, por el contrario, se muestra frío e indiferente?)
☒ a) Bastante empática b) Más empática que indiferente c) Más indiferente que empática d) Bastante indiferente
3. Cercana-Distante (¿se muestra cercano o marca las distancias?)
☒ a) Bastante cercana b) Más cercana que distante c) Más distante que cercana d) Bastante distante
4. Simétrica-Asimétrica (¿tiene un trato de igual a igual o deja patente que es él quien manda en la clase?)
☒ a) Bastante simétrica ☒ b) Más simétrica que asimétrica c) Más asimétrica que simétrica d) Bastante asimétrica
5. Simpática-Antipática
☒ a) Bastante simpática b) Más simpática que antipática c) Más antipática que simpática d) Bastante antipática
6. Respetuosa-Irrespetuosa
☒ a) Bastante respetuoso b) Más respetuoso que irrespetuoso c) Más irrespetuoso que respetuoso d) Bastante irrespetuoso

3.1. Observaciones (puedes continuar al final):

3.2. Clima de la clase

¿Cuál ha sido el grado de eficacia del profesor en generar un clima de la clase positivo?

1. Eficaz-Ineficaz (en mantener el orden y la disciplina).
☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz
2. Eficaz-Ineficaz (en generar un clima de confianza y, a la vez, de respeto).
☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz
3. Eficaz-Ineficaz (en reconducir al grupo hacia donde él quiere).
☒ a) Bastante eficaz ☒ b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz
4. Eficaz-Ineficaz (en mantener una relación fluida y cordial con los estudiantes).
☒ a) Bastante eficaz b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz
5. Eficaz-Ineficaz (en dar un trato justo y por igual a todos los estudiantes, sin favoritismos ni discriminaciones).
☒ a) Bastante eficaz ☒ b) Más eficaz que ineficaz c) Más ineficaz que eficaz d) Bastante ineficaz

3.2. Observaciones (puedes continuar al final):

3.3. Organización del espacio

¿Cómo se ha organizado el mobiliario de la clase? (requisitos básicos, independientemente de la metodología)

1. La organización del mobiliario permite al profesor interactuar, de forma satisfactoria, con todos los estudiantes de la clase.

- ☒ a) Totalmente de acuerdo b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

2. La organización del mobiliario permite al profesor dar y recibir feedback (guiar y orientar el aprendizaje), de forma satisfactoria, de todos los estudiantes de la clase.

- a) Totalmente de acuerdo ☒ b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

3. La organización del mobiliario permite al profesor mantener contacto ocular con todos los estudiantes de la clase.

- ☒ a) Totalmente de acuerdo b) Bastante de acuerdo c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

4. La organización del mobiliario permite al profesor mantener una proximidad física con todos los estudiantes de la clase.

- a) Totalmente de acuerdo b) Bastante de acuerdo ☒ c) Algo de acuerdo d) Totalmente en desacuerdo

3.3. Observaciones (puedes continuar al final):

4. Otros aspectos (distribución del tiempo, capacidad para captar la atención e interés de los alumnos, etc.).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gracias por tu colaboración

Valoración de la competencia comunicativa y relacional del Profesor

PUNT (%) POR CATEGORIA= (Total puntuación categoría x 100) / VM
(Valor Máximo= puntuación máxima posible de los ítems contestados en cada categoría)

Puntuación ítems: a=3; b=2; c=1; d=0

DIAGRAMA DE BARRAS DE LAS COMPETENCIAS ~

100										
090										
080										
070										
060										
050										
040										
030										
020										
010										
	TIPO	CLAR	APOY	PARA	KINE	PROX	ACTI	CLIM	ESPA	Otros
	Competencia Verbal Oral			Competencia NO verbal			Competencia relacional			

1. Competencia comunicativa Verbal Oral

1.1. Tipo de discurso (TIPO)

1.2. Claridad del mensaje (CLAR)

1.3. Apoyos a la comunicación (APOY)

2. Competencia comunicativa NO Verbal

2.1. Paralingüística (PARA)

2.2. Kinésica (KINE)

2.3. Proxémica (PROX)

3. Competencia relacional (relación profesor-alumno)

3.1. Actitud hacia los estudiantes (ACTI)

3.2. Clima de clase (CLIM)

3.3. Organización del espacio (ESPA)

4. Otros aspectos (distribución del tiempo, capacidad de motivar y captar la atención, etc.):

Observaciones:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....